

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเขียน เป็นทักษะในการใช้ภาษาที่สำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ และการติดต่อสื่อสาร สื่อความหมายโดยการเรียบเรียงความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ ความต้องการของผู้เขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและรับรู้ในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการทราบการเขียน จึงมีความสำคัญต่อการเรียนในทุกกลุ่มสาระ (กานจันทร์ สุขลายจิต. 2547 : 2) กล่าวว่าการเขียนเป็นการเรียบเรียงความคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย ผู้เขียนต้องรู้จักเรียบเรียงประโยคให้ได้ข้อความที่สามารถสื่อสารได้ ทำให้อ่านเข้าใจแนวคิดของข้อความนั้น ๆ ดังนั้นการเขียนจึงเป็นการสื่อสาร ที่ถาวร ชัดเจน คงทน สามารถตรวจสอบและใช้เป็นหลักฐานได้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในข้อที่ 2 ดังต่อไปนี้ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า และในสาระภาษาไทยได้กำหนดสาระและมาตรฐานที่เกี่ยวกับการเขียนคือ สาระที่ 2 : การเขียน มาตรฐานที่ ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน สื่อสาร เขียนเรียงความ ข้อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูล สารสนเทศ และรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ. 2544 : 12)

จากจุดมุ่งหมายการศึกษา มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการเขียนที่ถูกต้อง และมีความสนใจในการเรียนภาษาไทย แต่จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง จากข้อมูลการทดสอบประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (NT) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 พบว่า ในสาระ ภาษาไทย ร้อยละของนักเรียนตามเกณฑ์การประเมินที่อยู่ในขั้นดี 20.71 พอใช้ 56.89 และต้อง ปรับปรุง 22.40 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 49.83 ซึ่งถือว่ายังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน รวมถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 กลุ่มสาระ ภาษาไทย ของโรงเรียนไตรราชวิทยา พบว่า อยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 68.50 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และจากการจัดทำโพลสำรวจวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชน เรื่อง “ชีวิตกับความ เป็นไทย” ของศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม(วธ.)ร่วมกับสถาบันรามจิตติ เพื่อสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามวิถีไทย จากกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งสิ้น 3,360 คน ครอบคลุมตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอุดมศึกษา การสำรวจในหัวข้อรักษ์ภาษาไทย พบว่าเด็กไทยร้อยละ 53.9 มีปัญหาวิชาเรียงความ (“แฉเด็กไทย ร้อยละ 24.4 ท่อง ก-ฮ ไม่ได้,” 2548 : 15)

จากปัญหาดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าสาเหตุสำคัญที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระภาษาไทยต่ำ โดยเฉพาะในเรื่องการเขียนเรียงความที่เขียนไม่ถูกต้องหรือเขียนแล้วไม่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องที่เขียนได้ อาจเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน วิธีการสอนไม่น่าสนใจไม่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดหรือเกิดความคิดแต่ไม่รู้จักลำดับความคิดนั้น ๆ ออกมาเป็นภาษาเขียนที่เข้าใจได้ และครูส่วนใหญ่นิยมออกข้อสอบแบบปรนัย ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อนักเรียนเพราะนอกจากครูจะเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียนแล้ว ครูยังต้องมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนในด้านการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รวมทั้งการเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการเรียนภาษาไทยให้นักเรียน (อัจฉรา ชิวพันธ์. 2531 : 6) ด้านนักเรียน นักเรียนขาดโอกาสแสดงความคิดหรือเรียบเรียงข้อความต่าง ๆ การสอนไม่บรรลุ มาตรฐานและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร อีกทั้งกระบวนการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักการทางภาษาศาสตร์ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ่าน ทักษะ ทั้ง 4 คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ไม่สัมพันธ์กัน ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจเขียนไม่ถูกต้องตามหลักภาษา การสะกดคำถูก ผิด การใช้เครื่องหมายวรรคตอน ความรู้ความสามารถของคำ การเขียนย่อความ และที่สำคัญคือการเขียนเรียงความ อีกทั้งอาจสืบเนื่องมาจากนักเรียนขาดความสามารถในการอ่าน เนื่องจากทักษะการอ่านและทักษะการเขียนเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันโดยตรง ดังนั้นทักษะในการเขียนดี ย่อมอาศัยการได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านเป็นพื้นฐาน (บันลือ พุกกะวัน. 2535 : 1)

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระภาษาไทยที่ครูผู้สอนมักใช้การสอนแบบบรรยาย อธิบายตามหนังสือแบบเรียน ไม่ปรับปรุงวิธีการสอน ไม่เน้นการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะให้ครบทั้ง 4 ด้าน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และขาดเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย จากปัญหาการเรียนภาษาไทยและทักษะการเขียนเรียงความในข้างต้น ควรได้รับการแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมในด้านการเขียนเรียงความอย่างเต็มศักยภาพ การสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน (Genre-based approach) ซึ่งได้รับการพัฒนามาจากกลุ่ม นักภาษาศาสตร์ชาวออสเตรเลียกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ จิม (Jim), โจอัน (Joan), ฟรานเชส (Frances) และไบรอัน และแมรี (Brian and Mary) (สมสมัย วิสูตรจิวรา. 2545 :3) แนวทฤษฎีนี้จะยึดหลักทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบ (Systemic linguistics theory) ของ ฮอลิเดย์ (Halliday. 1985 : 5) ซึ่ง

เป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาศาสตร์ระดับโลก และเป็นที่ยอมรับนับถือกันโดยทั่วไปในกลุ่มของนักภาษาศาสตร์ และผู้สอนภาษาในสมัยปัจจุบัน ทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบ ดังกล่าวจะเน้นการใช้ภาษา เพื่อการสื่อเนื้อความจากบริบทภาษาในกาลเทศะต่าง ๆ ที่ใช้กันในสังคมหรือชุมชน ซึ่งมีสถานการณ์แวดล้อมและวัฒนธรรมที่ต่างกันไป การเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน นี้ผู้สอนจะยึด เนื้อหาเป็นหลักโดยจัดเนื้อหาแบบต่าง ๆ ในบริบทของสถานการณ์และวัฒนธรรม ซึ่งสามารถจัด กิจกรรมการสอนภาษาโดยให้ปัจจัยป้อนที่สมบูรณ์ถูกต้องตามทำเนียบภาษาและการเรียนรู้ภาษาในบริบท ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในตัวเองนักเรียนมีโอกาสฝึกและใช้ภาษาอย่างอิสระของตนเอง เพื่อผู้เรียนจะได้มีโอกาสฝึกเขียนเรียงความและใช้ภาษาอย่างอิสระถูกต้องตามหลักเกณฑ์ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทยมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า การสอนโดยอาศัยการสอนเขียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนเรียงความและมีเจตคติต่อวิชาภาษาไทยแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูหรือไม่ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการเขียนภาษาไทยสำหรับครูผู้สอน และเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนทักษะการเขียนต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์ /หน่วยในการศึกษา

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไตรราชวิทยา ตำบลไม้ตรา อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 5 ห้องเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ไตรราชวิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวน 193 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ไตรราชวิทยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งเป็นห้องตามสภาพจริงโดยการจับฉลากจากประชากร 5 ห้องเรียน จัดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน โดยใช้การเรียนตามแนวการสอนทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน กลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียนจำนวน 30 คน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ จำแนกออกเป็น 2 วิธี คือ

3.1.1 การสอนเขียนตามแนวการสอนทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน

3.1.2 การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความสามารถในการเขียนเรียงความ

3.2.2 เจตคติต่อวิชาภาษาไทย

3.3.3 ตัวแปรร่วม ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์

4. ระยะเวลาในการทดลอง

ทำการทดลองสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ ๆ ละ 5 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ครั้งละ 1 ชั่วโมง

5. เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการทดลอง

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นเนื้อหาที่ส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเรียงความ ดังนี้

5.1 การเขียนเรียงความจากคำ ประโยคและเนื้อเรื่อง

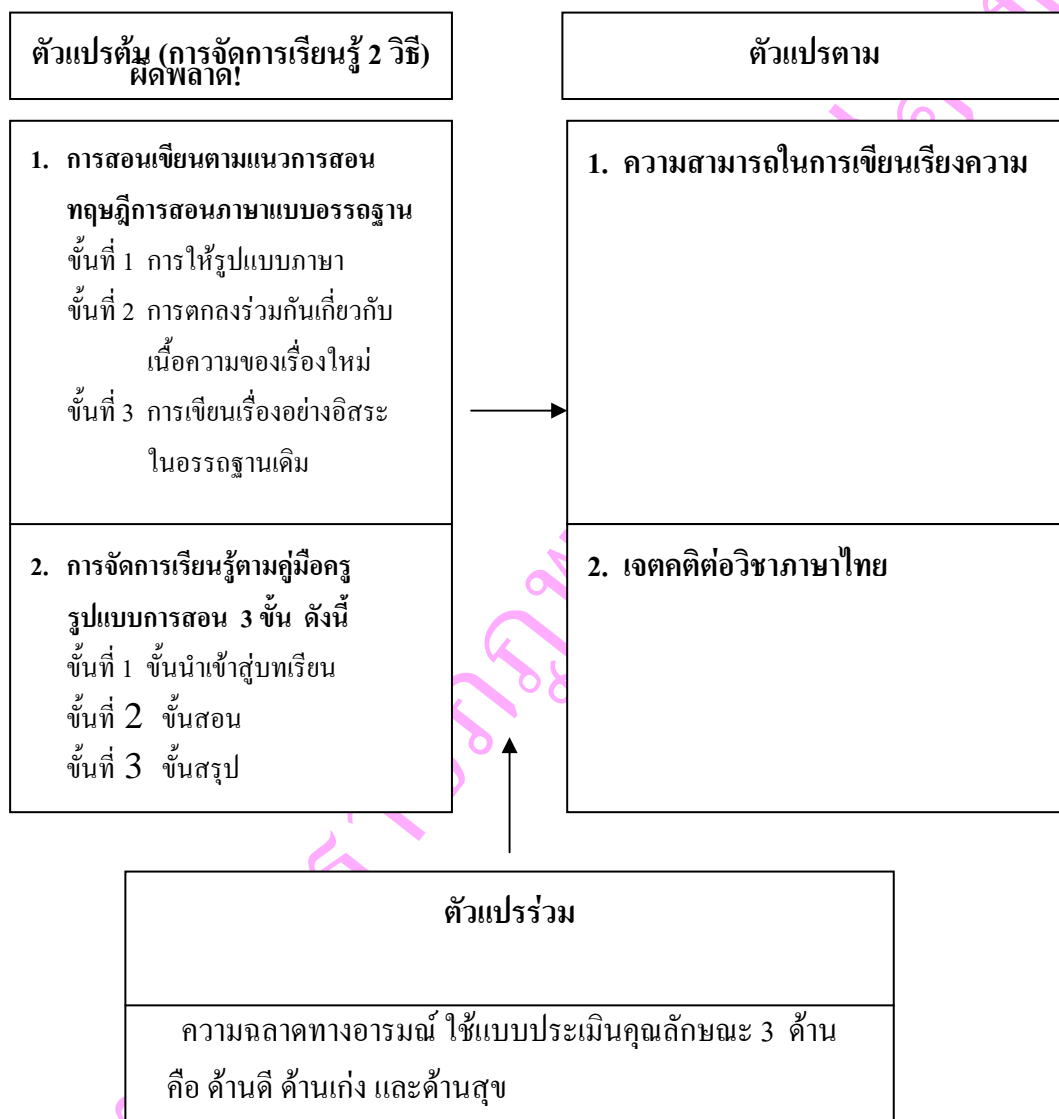
5.2 การเขียนเรียงความจากแผนภาพโครงเรื่อง

5.3 การเขียนเรียงความตามจินตนาการ

5.4 การเขียนเรียงความเล่าเรื่องจากประสบการณ์

6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งทดลองเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนเขียนตามแนวการสอนทฤษฎีการสอนภาษาแบบบรรณฐาน หมายถึง การสอนภาษาเพื่อสื่อเนื้อหาจากบริบทภาษา (Context) ในกาลเทศะต่าง ๆ ที่ใช้ในสังคม หรือ ชุมชน โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาเริ่มจากการให้ผู้เรียนรับรู้รูปแบบภาษาที่ถูกต้อง ตาม

ลักษณะของปริบทภาษา หรือเนื้อความที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การสื่อความหมายของภาษาชัดเจนถูกต้องตามกาลเทศะ ซึ่งแต่ละอรรถลักษณะมีรายละเอียดของโครงสร้างในการดำเนินเรื่อง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้เรื่องที่เขียนเล่าถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่อง ประกอบด้วย 1) เริ่มด้วยบทนำ 2) มีลำดับเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง 3) มีบทสรุป โดยลักษณะของภาษาที่ใช้ในการเขียนเรียงความ ประกอบด้วย

1.1 มีคำวิเศษณ์ บ่งบอกเวลาและลำดับของเหตุการณ์

1.2 อ้างถึงบุคคลอย่างเฉพาะเจาะจง

1.3 เป็นเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นในอดีต

1.4 ใช้คำเชื่อมเพื่อบอกลำดับการเกิดเหตุการณ์ก่อนหลังและให้ใจความสัมพันธ์

ต่อเนื่องกัน เช่น คำว่า แล้ว ดังนั้น จากนั้น ต่อจากนั้น ก่อนที่จะ หลังจาก ฯลฯ

1.6 ตอนท้ายของเรื่องจะบอกค่านิยมหรือความเห็นส่วนตัว

ขั้นตอนการสอนเขียนตามแนวการสอนทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การให้รูปแบบภาษา

ขั้นที่ 2 การตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อความของเรื่องใหม่

ขั้นที่ 3 การเขียนเรื่องอย่างอิสระในอรรถฐานเดิม

2. ความสามารถในการเขียนเรียงความ หมายถึง คะแนนความสามารถในการเขียน แสดงความรู้ ความคิด การใช้ถ้อยคำสำนวน การขยายความ การลำดับความ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบแบบอัตนัยในการเขียนเรียงความ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

3. เจตคติต่อวิชาภาษาไทย หมายถึง ความรู้สึกหรือความเห็น ทั้งในด้านดี หรือ ด้านบวก และในด้านไม่ดี หรือ ด้านลบต่อวิชาภาษาไทย ซึ่งวัดได้จากการให้นักเรียนทำแบบสอบถามวัดเจตคติวิชาภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เกณฑ์การวัดเจตคติของลิเคิร์ท และผ่านการหาคุณภาพแล้ว

4. การจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครู หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดแนวคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคู่กับการบรรยายของครู โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 ชี้นสอน

ขั้นที่ 3 ชี้นสรุป

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูแตกต่างกัน
2. เจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เรียนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐานกับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้พัฒนาการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนเรียงความให้มีประสิทธิภาพ
3. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิชาภาษาไทยมากยิ่งขึ้น